

Meedia

Infokiri

RAAMATU- JA RAHVUSRAAMATUKOGULTE

MEEDIAPÄDEVUSE INFOKIRI

MAI 2024

Haridus- ja Teadusministeerium koostöös riigi meediapädevuse võrgustikuga on kokku pannud infokirja, millest leiata infot ja praktilisi soovitusi meediapädevuse arendamiseks. Infokiri on mõeldud eelkõige haridustöötajatele, palume see edastada kõigile, kel võiks olla huvi meediapädevuse teemade vastu. Infokiri ilmub iga kuu teisel neljapäeval

Palume kõigil soovijail registreerida end infokirja tellijateks.

Registreeru

Euroopa valimised on ukse ees: 6.– 9. juunil 2024

Valimised ja valeinfo. Peagi on Euroopa Parlamendi valimised ja seetõttu muutub järjest põletavamaks ka valeinfo ja desinfo teema valimiste ajal.

- Kuidas saab ja on tehnoloogiat kasutatud desinfo loomiseks?
- Kas mõned riigid on rohkem mõjutatud kui teised ning kas ja mida saab mõjutuskampaaniate vastu ette võtta?

Rahvusraamatukogu meeskond jälgib selle teemaga seotud artikleid, uuringuid jm ning lisab jooksvalt infot RaRa [veebilehele](#).

- Valimisperioodil tasub ka meelde tuletada, mis on populism: Vaata videot [SIIN](#).
- Materjalid ja ülesanded propaganda mõtestamiseks ja propagandavõtte ilmetamiseks asuvad [SIIN](#).

Kümme mõjutsvõtet, mis meie arvamusi ja hoiakuid mudivad

Balti Infohärete Sekkekeskuse veebilehelt leiata Tartu Ülikooli meediauuringute kaasprofessori Maria Murumaa-Mengeli videoleongu ["Kümme mõjutsvõtet, mis meie arvamusi ja hoiakuid mudivad"](#). 9–12. klassi õpilastele koos selle juurde kuuluvate töölehtede ning esitluse slaididega. Loengu käigus osutatakse tänavuste Euroopa Parlamendi valimistel osalevate kandidaatide kampaaniatele ning selgitatakse õpilastele, mida nende juures tähele panna.

[Balti Infohärete Sekkekeskuse veebilehel](#) on teisiigi Euroopa Parlamendi valimistega seotud materjale lasteaiialastele, koolinoortele, eakatele, õpetajatele ja teistele sihtgruppidele. Soovitame tutvuda!

Interneti Päeval käsitleti samuti valimiste mõjutamist

Interneti Päeval käsitleti samuti valimiste mõjutamist.

Interneti Päeval toimus paneeldiskussiooniga, kus Tarmo Jüristo (Salk) ning Katrin Tiidenberg (Tallinna Ülikool) võtsid luubi alla valimiste mõjutamise. Teemapüstitus oli ajendatud peagi ees ootavatest Euroopa Parlamendi valimistest, millele eelneval perioodil proovivad mitmed erakonnad ja organisatsioonid valljate otsust ühele või teisele poole kallutada. Suur roll on selles ka andmetel, kommunikatsioonil ning kuvandi loomisel.

Eesmärkide saavutamiseks kasutatakse erinevaid andmeid ning võtteid ja tegemist pole tegevusega, mis on pelgalt ühe erakonna või maailmavaate esindajate pärusmaa. Seega jõuab mõjutamine ühel või teisel viisil meie kõigini. Vaata salvestust [SIIN](#).

Kõiki Interneti Päeva salvestusi saab järele vaadata [SIIN](#).

Kasuta võimalust jälgida otse Lennart Meri konverentsil toimuvat arutelu Euroopa tuleviku üle.

16.–17. mail külastab Eesti **Vera Jourová**, Euroopa Komisjoni asepresident väärtuste ja läbipaistvuse teemal. Asepresidendi portfellil üks olulisemaid teemasid on võitlus väärinfo levikuga. **16. mail kell 17.05-18.30** osaleb Jourová [Lennart Meri konverentsil](#) arutelus "Brave New World – Building a Stronger Europe?", mille otseülekannet on võimalik jälgida veebi teel [SIIN](#).

Naiskodukaitse Digiliikur: Nutilapsed

Digiliikuri viimane peatus sellel kevadel on ["Nutilapsed"](#) ja roolis on INGER KLESMENT ja DIANA POUDEL – kaks suure kogemusega koolitajat, kes on läbi viinud sadu külastunde ja koolitusi erinevas vanuses lastele ja noortele.

Digiliikuris jagavad Inger ja Diana oma kogemusi, kuidas õpetada lapsi ja noori digimaailma ohtusid märkama ning kuidas julgustada noori nutimaailmas kasulike tegevustega tegelema.

Kohtumine toimub **veebis 20. mail kell 19**. Zoomi lingi saamiseks REGISTREERI ennast [SIIN](#).

Veebiseminar lapsevanematele "Kui laps saab endale oma nutiseadme"

Rahvusvahelisel perepäeval **15. mail kell 18** toimub "Targalt internetis" veebiseminar lapsevanematele, et jagada hädid soovitusi ja nõuandeid, kuidas koos lapsega nutimaailma avastada ja teda seal toetada. Seminaril arutatakse.

- Mida silmas pidada, kui laps saab endale oma nutiseadme?
- Kuidas sõlmida koos lapsega interneti ja nutiseadmete kasutamisega seotud kokkuleppeid?

- Millised on lapsevanemate võimalused, et toetada oma lapse turvalist nutiseadme kasutamist?

Seminaril astuvad üles ja jagavad oma kogemusi ning kasulikke nõuandeid Elyna Heinmäe, kes on lapsevanem ja haridustehnoloog ning Heily Epro-Volmer, kes on lapsevanem ja õpetaja. Arutelu modereerb Kaidor Kahar. Veebiseminar toimub Facebook Live üritusena. Rohkem infot [SIIN](#).

Lapsed äärmusluse püünises

Hiljuti ilmunud Kaitsepolitsei aastaraamat juhib tähelepanu paremärmusluse ilmingutele laste ja noorte hulgas. Paremärmusliku ideoloogia üks ahvatlusi alaealistele ja lapseohtu täiskasvanutele on selle olemuslik keelatus – see on justkui lahe ja põnev. Osa selle ideoloogia müstilisusest seisneb ka visuaalses ja sümbolite keeles, mille taga peituvad paremärmuslikud sõnumid jäävad teistele ühiskonnaliikmetele mõistetamatuks.

Neid sümboleid kasutatakse propagandas ja värbamistegevuses, kleebitakse tänavapostidele, ühistranspordivahenditesse või ka avalike jõusaalide ridekappidesse. See on teekond vägivaldseks muutumisele, nii enda kui ka teiste vastu. Mida siis aga ette võtta noortega, kes selliseid sümboleid kannavad? Soovitused leiata aastaraamatust (lk 43) [SIIN](#).

Arvamusfestival tuleb Tartusse

17.–18. mail toimub Tartus eelarvamusfestival. Kahe päeva jooksul lahatakse koos valdkonna ekspertidega mitmeid olulisi teemasid, alates digikoolist, küberkuisamisest kuni tehisaruni välja.

Üritus on kõigile huvilistele tasuta ning toimub Tartu keskargis. Lisaks on see osa Tartu 2024 kultuuripealinn programmist ning festivalil on ka üle-Euroopalise arvamusfestivali – Hybrid European Democracy Festivali ala. Täpsem info ja kava on leitav kodulehelt [SIIN](#).

RAAMATU- JA RAHVUSRAAMATUKOGULTE

RaRa EESTI RAHVUS- RAAMATUKOGU

Leidke raamatukogust: [Diana Poudel "Turvaline internet. Digimaailma teejuht"](#).

Alustama peab ilmselt sellest, et see on eestikeelne raamat, mis teeb suurepärase sissejuhatus digi- ja meedimaailma. Tõsi küll, see sai valmis nüüdseks kuus aastat tagasi, kuid raamatust käsitatud küsimused on jätkuvalt aktuaalsed ja paljudele veel kahjuks uurimata. Teemad ulatuvad interneti-ostudest digitaalse jalajäljeni, mängudest libaudenteni. Mõned sisu peatükid kannavad eriti lugema kutsuvaid pealkirju, nagu näiteks "Koolilapse pantvangidraama", kuid see tähendab, et raamatust on olemas ka n-ö lapse vaade. Või seisukoht. Iga teema juures on eraldi peatükk "Kuidas selgitada... algklasslastele" ning iga teema on rikastatud ohtralt näidete ja praktiliste ülesannetega.

Nagu Diana ise tunnistab, kui ta hakkas raamatut kirjutama, siis oli see mõeldud eeskätt lapsevanematele ja õpetajatele, kuid töö ja tagasiside tulemusena selgus, et see raamat on ju tegelikult kõigile, mis vastab tõele. Jääb ainult lootet, et mitme aasta möödumisel on autoril piisavalt palju uusi ideid ja mõtteid, et uus raamat kokku panna.

MEEDIAPÄDEVUSEST MEEDIAS

Elin Järvasaar: keegi ei ütle, et olen hambapesusõltlane. Küll aga, et olen nutisõltlane. Miks?

Vähem digihirmu ja rohkem digipädevust! Artikkel käsitleb digitehnoloogiate kasutamise vastuolulist suhet lapsevanemate hulgas ajal, mil nutiseadmed on muutunud laste igapäevaelu lahutamatuks osaks, kajastades ka vanemate muret ja vastuseisu liigse digikasutuse suhtes. Samas rõhutatakse vajadust suurendada nii laste kui vanemate digipädevust, et paremini mõista ja juhtida digimaailma võimalusi ja ohte.

Anna-Liisa Blaubrück: kooliõhke intervjuu asemel tantsib õpetaja Tiktokis

Koolimeedia kahe eri suuna arengutest: meelelahutuslik sotsiaalmeedia ja õppe-eesmärgil loodud traditsiooniline koolimeedia. Artikkel keskendub sellele, kuidas ajakirjandusaridus ja meediapädevuse arendamine koolis peaks toimuma, eriti kuidas õpilased saavad koolimeedia kaudu praktilisi kogemusi. Tõstatatakse küsimus, kas rühk peaks olema meedia tarbimisel või loomisel. Tuuakse välja, et koolimeedia roll ja formaat on muutumises, kuid selle põhiolesanne – meediapädevuse ja kriitilise mõtlemise arendamine – jääb endiselt oluliseks.

Helen Eelrand: küberkuisamisest tuleb kohe teha ekraanipildid, siis saab juba enda eest seista

Eesti Lastekaitse Liidu projekti "Targalt internetis" koordinaator Malle Hallimäe nendib, et juba viiendik noortest on internetis kuisamisega kokku puutunud. Euroopa komisjon jagas nõuandeid, kuidas kaitsta lapsi vägivalla, seal hulgas internetis leviva kiusu eest. Üks soovitusetest on parandada laste digikirjakoost ja õpetada neid digitehnoloogiat ohutult kasutama. Tehnoloogia kasutamise juures on käskudest-keeldudest olulisem lapse ja lapsevanema hea omavaheline suhe. Lapsevanem saab ja võiks rohkem huvi tunda oma lapse tegemiste vastu digitaalmaailmas.

Kirillitsas Eesti: Mida Vladimir ei loe, seda Vovotška ei tea

Lisaks kuulamist venekeelse kogukonna meediaariduse teemal. Arutlevad meediapädevuse koolitaja Julia Rodina ning Kultuuriministeeriumi kultuurilise mitmekesisuse osakonna ühise informuumi nõunik Oksana Talisainen.

RIIGIKANTSELEI

Inforuumi ülevaade Eesti kuvandist välismeedias ja infomõjutustegevusest

Riigikantselei strateegilise kommunikatsiooni valdkonna uus informuumi ülevaade Eesti kuvandist välismeedias ja Eesti suunalisest infomõjutustegevusest on ilmunud, kolmas kuuksil keskendub aprillil toimunule. Lugemissooitustest leiad palju huvitava – Venemaa desinformatsioonivõrgustikust ja 2024. aasta valimiste mõjutamise kampaaniast, sellest, kuidas toimub venemeelse valeinfo pesemine ning kuidas peagi ründavad kremliseelsed boid juba ka eesti keeles. Tutvu [SIIN](#).